

מתיקנות הדרך היומית

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

יום ג' אייר, יומא דהילולא של הרה"ק רבי ישעיה מוקערעסטיער זצוק"ל

הרה"ק רבי ישעיה קערעסטיער היה נוסע פעמים תכופות לעיר קאליב להשתטח על ציונו של הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב זצוק"ל.

לפנינו סיפור נורא שסיפר הגבאי של רבי ישעיה על מה שקרה באחת הפעמים בנסיעתו לקאליב. וכך סיפר:

תמיד כשהייתי נוסע עם הרבי לקאליב הייתי קונה שני כרטיסים לרכבת, אחד לרבי ואחד לי, וכשעלה המבקר הייתי מראה לו את שני הכרטיסים. פעם אחת כשעלינו לרכבת, שאל אותי הרבי שלא כדרכו: "קניתי שני כרטיסים?". כשעניתי בחיוב, אמר לי הרבי: "אם כן תן לי את הכרטיס שלי". התפלאתי אבל נתתי לו את הכרטיס.

באמצע הדרך, כשהגיע המבקר לבדוק את הכרטיסים, הראיתי לו את שלי, ואחר כך ביקש לראות את הכרטיס של הרבי. אמר לו הרבי באידיש: "פאר א האנט וואס האט געגאסן אידיש בליט, גיב איך נישט!". ליד אשר שפכה דם יהודי אינני נותן!]. כמובן שהמבקר הגוי לא הבין את הדברים וביקש שוב את הכרטיס, אך הרבי חזר על שלו: ליד ששפכה דם יהודי אינני נותן...

שאל אותי המבקר, מה הוא אומר, ואני תרגמתי לו את הדברים. וברגע ששמע זאת המבקר, החוויר התחלחל ונעלם מן המקום. דקות מספר לאחר מכן נעצרה הרכבת בפתאומיות, מפני שאחד הנוסעים קפץ מחלון הרכבת. יצאו האנשים ורצו לשם ומצאו את המבקר פצוע אנוש בראשו, ומיד לאחר מכן מת מפצעיו.

כשהגיע הרבי לקאליב שאלתי אותו על כך. הסביר לי הרבי, שגוי זה הרג שני יהודים, ויהודים אלו חיכו לתיקון בזה שימות ורוצחם, אך רוצח זה לא סיפר לאיש על מעשהו, וברגע ששמע שיש מי שידוע על מעשהו נבהל והרג את עצמו לדעת, ושני היהודים באו על תיקונם.

לאחר כמה ימים נודע ברבים שאכן אותו מבקר הרג שני יהודים ואיש לא ידע מכן, וברגע ששמע שאכן נודע הדבר, נתקף פחד והתאבד. כן יאבדו כל אויביך ה'.

עד כאן מדברי הישמח ישראל. וגם אנו נוסיף בדרכו, שקל וחומר אלף פעמים לתקופתנו אנו, כאשר הסתר הפנים גובר כל כך, על אחת כמה וכמה שכל אנוחה קטנה מעומק הלב יקרה וחביבה יותר ממעשיהם של הראשונים.

ואפשר לצרף לזה מה שכתב רבי חיים וויטאל זצוק"ל בשער הגלגולים (הקדמה לח) ז"ל:

"פעם אחת שאלתי למורי [האר"י הקדוש] ז"ל, איך היה אומר לי שנפשי היתה כל כך מעולה כנזכר לעיל (על דבריו), והרי הקטן שבדורות הראשונים היה צדיק וחסידי שאין אני מגיע לעקבו. ואמר לי: דע לך, כי אין גדולת הנפש תלויה כפי מעשה האדם, רק כפי הזמן והדור ההוא, כי מעשה קטן מאוד בדור הזה שקול ככמה מצוות גדולות שבדורות אחרים, כי בדורות אלו הקליפה גוברת מאוד מאוד לאין קץ, מה שאין כן בדורות ראשונים".

על מה צריך להתפלל בימים אלו

בימים אלו כשעם ישראל שרוי בצער, וכל אחד מרבה בתפילה עבור כלל ישראל, רציתי להביא את מה שכתב בספר הקדוש 'שם משמואל' (פרשת שמות שנת תר"ע):

"דועים דברי הרבי מלובלין והמגיד מקו'ניץ זצ"ל, שקטרוג אינו שייך אלא כשרנים על האדם עצמו, אבל בזמן שאדם מצטער איתא בגמרא בסנהדרין (דף מ"ו ע"א): שכינה מה לשון אומרת, קלני מראשי קלני מזרועי, ועל צער השכינה אין שייך קטרוג. ועל כן כשאדם מתפלל אל יתפלל על ישועת עצמו, שאז יש כמה מקטרגים, אלא יתפלל על צער השכינה, ובעל כרחם יסתם פיהם".

וחשבתי להוסיף על זה, שהרי עכשיו בתקופה זו ננעלו לצערנו כל בתי הכנסיות ובתי המדרשות, הישיבות החדרים והכוללים, ונדם קול התורה. ולכן בודאי ובודאי שיש צער לשכינה הקדושה, והוא בבחינת שכינתא בגלותא. ועל כן אם נכוון בתפילה, לא על עצמנו אלא על שלא יהיה צער לשכינה הקדושה, נזכה גם אנחנו להנצל מכל צער ופגע.

הצדיק יכול להוציא את החומריות של האדם

שינוי במשנה במסכת שבת (דף נ"ב ע"ב) [שנלמד השבוע אי"ה בדף היומי]: "חמור יוצא במרדעת בזמן שהיא קשורה לו".

לאחר פטירת הרה"ק בעל ה'ישמח ישראל' מאלכסנדר זי"ע, קיבלו החסידים עליהם את מרותו של בן אחיו הרה"ק רבי שמואל צבי בעל ה'תפארת שמואל' זי"ע. היה ביניהם חסיד אחד שהיה דבוק ברבו בעל הישמח ישראל ולא היה מסוגל להכניע את עצמו תחת מרותו של הרבי הצעיר.

עד שיום אחד זכר בוורט שרבו הישמח ישראל היה אומר על דברי המשנה "חמור יוצא במרדעת", וכך היה אומר: 'חמור' רומז על החומריות, ◀

כוחי ועוצם ידי

כבר כמה ימים אינני מפסיק לחשוב על שני פסוקים בפרשת עקב (ח, יז-יח): וְאָמַרְתָּ בְּלִבְּךָ כְּחַי וְעַצְמִי יְדֵי עָשָׂה לִי אֵת הַחַיִּל הַזֶּה. וְזָכַרְתָּ אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ כִּי הוּא הֵנְתֵן לָךְ כַּח לַעֲשׂוֹת חֵיל לְמַעַן תִּקֶּים אֶת בְּרִיתוֹ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם כַּיּוֹם הַזֶּה.

מי שקצת יתבונן במצב הנוכחי, יראה בחוש שכל המושג 'כוחי ועוצם ידי' התבטל כעת כעפרא דארעא. אני אעשה, אני אסע, אני אביא, אני אראה, אני אחשוב וכו'. כל ה'אנכי' לא קיים בכלל, אנכי זה השם אלקיך. האם יש מישהו [בכל העולם כולו] בימים אלו היודע לתכנן לעצמו תכנית מסוימת, אם הוא יכול לנסוע לביקור חג להורים וכדו'. כל יום ויום מתפללים שנזכה לעבור את אותו היום בשלום...

לא אשכח איך שאבי מורי הצדיק רבי שמואל צבי בן רבי בנימין זכרוננו לחיי העולם הבא היה מתלהב ובוער כאשר מדברי התרגום על הפסוק הנ"ל 'כי הוא הנותן לך כוח לעשות חיל'. וכן מתרגם שם אונקלוס:

"אֲרִי הוּא יְהִיב לָךְ עֵיצָא לְמִקְנֵי נִבְסִין". הוא היה אומר לנו: בן אדם יושב במנהטן בקומה ה-72, הוא יושב במשרד ממוזג, ולפתע הוא נותן חבטה על השולחן וזועק לצוות העובדים: "עלה בדעתי רעיון אדיר לקניית נדל"ן...!". אומר לו התרגום, "הוא דיהיב לך עצה", זה בכלל לא אתה, זה אך ורק בורא עולם!

בניסן נגאלו ובניסן עתידים להגאל. ההכנעה הזאת שכולנו עוברים בחודש האחרון, שלא קיים אצלנו יותר המושג כוחי ועוצם ידי, היא היא ההכנה הראויה שנזכה לקבל פני משיח צדקנו אמון.

(מתוך הפתיחה לשיעור הדף היומי, שבת דף כג)

חיזוק גדול לתקופתנו הנוראה

במסכת שבת [שנלמד השבוע אי"ה בדף היומי] (דף נ"ד ע"ב) איתא במשנה: "פרתו של רבי אלעזר בן עזריה היתה יוצאה ברצועה שבין קרניה שלא ברצון חכמים". ומבואר על זה בגמרא: "תנא, לא שלו היתה אלא של שכנתו היתה, ומתוך שלא מיחה בה נקראת על שמו". ואמרו על זה בירושלמי (מסכת שבת פ"ה): "אמר רבי חנניה, פעם אחת [בלבד] יצאת, והשחירו שיניו מן הצומות [לשם תשובה על כך]."

כתב על כך ב'ישמח ישראל' (פרשת עקב): "שמעתי מכ"ק אאמו"ר [הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר] זצלה"ה זי"ע בשם הרב רבי חיים וויטאל שהקשה להאר"י הקדוש על הירושלמי... פעם אחת היתה יוצאת והשחירו שיניו מפני הצומות, ועיין שם בגמרא שאמרו לא שלו היתה אלא של שכנתו היתה ומפני שלא מיחה נקראת על שמו. והקשה [רבי חיים וויטאל] אם בארזים נפלה שלהבת מה יעשו אזובי קיר, ואנן מה נעני אבתריה. והשיב לו [האר"י הקדוש], אשר אנוחה אחת מעומק הלב בזמן הזה יקר וחביב בעיני ה' יותר מהתעניתים והסיגופים של הראשונים, מחמת גודל הסתרת הפנים. (עד כאן דברי האר"י ז"ל). ואם בדרו אמר כן, קל וחומר בן בנו של קל וחומר על דורות האלה".

מיני מתיקה

אימת במסכת יבמות (דף ט"ב ע"ב): "אָמְרוּ שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי אֲלֶף זִוְגִים תִּלְמִידִים הָיוּ לוֹ לְרַבִּי עֲקִיבָא מִבְּנֵי עַד אֲנִיפְרוּס, וְכָל מֵתוֹ בְּפָרֶק אֶחָד מִפְּנֵי שֶׁלֹּא נִהְגוּ כְבוֹד זֶה לָזֶה, וְהָיָה הָעוֹלָם שְׂמֵם [שְׁנֵשְׁתַּחֲוָה תוֹרָה (רש"י)]. תָּנָא, כְּלָם מֵתוֹ מִפְּסָח וְעַד עֲצֵרֶת."

וכשנעשה חשבון שמתו 24,000 תלמידים במשך 33 ימים, ייצא לנו שמתו בכל יום בממוצע כ-727 תלמידים, ובכל שעה כ-30 תלמידים, ממש מגיפה רחמנא ליצלן. מובן מאליו שבימים אלה עלינו לעשות תיקון לחטא זה, ומהו התיקון?

חשבתי בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא, דהנה הגמרא אומרת בברכות (דף ו' ע"ב): "אמר רבי חלבו אמר רב הונא, כל שיועד בחברו שהוא רגיל ליתן לו שלום יקדים לו שלום, שנאמר בקש שלום ורדפהו, ואם נתן לו ולא החזיר נקרא גולן, שנאמר ואתם בערתם הפרס וזלת הקני בבתיכם" [והלא אף גזילת העשירי גזילה היא? אלא גזילת העני - שאין לו כלום לגזול ממנו, אלא שלא להשיב על שלומו (רש"י)]. ומי מאתנו אינו עני? הרי הגמרא אומרת במסכת נדרים (דף מ"א ע"א): "אמר אביי, נקטינן אין עני אלא בדעה". ומי יכול להגיד על עצמו שהוא עשיר בדעת?

אם כך תיקון העולם בימי ספירת העומר הוא, להאיר פנים לכל יהודי בשלום עליכם נרחב...

ו'מרדעת' נוטריקון 'מר דעת', והוא רומז אל הצדיק שהוא אדון [מר] על הדעת, שהוא שולט על הדעת שלו, והכוונה בדברי המשנה שהחומריות של האדם יוצאת רק כשהוא הולך אל הצדיק.

כשנזכר אותו חסיד באמרה של רבו, החליט מיד שהוא נוסע אל הצדיק. ממחשבה למעשה, קם ונסע אל הרבי ה'תפארת שמואל'. מיד כשנכנס, פנה אליו הרבי ואמר לו: "אתה יודע מה הכוונה 'חמור יוצא במרדעת'?", והרבי חזר על כל הוורט של הרבי ה'שמח ישראל'. ולבסוף הוסיף: "אבל שים לב להמשך של המשנה, 'בזמן שהיא קשורה לו', רצ"ל כי רק בזמן שהוא קשור ומחובר לצדיק אז יכול הצדיק להשפיע עליו השפעות רוחניות ולהוציאו מתוך החומריות..."

אליבא דהלכתא - שאלות בהלכה בסוגיות הדף היומי

שאלה: למדנו בדף היומי (שבת דף ל"ח ע"ב) שחמין שהוחמו ביום טוב אסורין ברחיצה ומותרין בשתיה. ורצינו לשאול האם מותר להתקלח ביום טוב במים שנתחממו בודד שמש (בפרט בחו"ל שיהיה 3 ימים רצופים), והאם זה נחשב כמים שנתחממו מערב יום טוב?

תשובה שהתקבלה מאת הגאון האדיר רבי בן ציון הכהן קוק שליט"א ראש בית הוראה הכללי ירושלים ורב דק"ק אבי עזרי פתח תקוה: מוצש"ק לסדר קריאה של חיבה התש"פ

לכבוד עורך העלון המתוק מדבש 'מתיקות הדף היומי' הרה"ג מזכה הרבים רבי אברהם ישעיהו קובלסקי בנו של מרן רבי שמואל צבי הצדיק זצוק"ל ראיתי גלינותיו 'מתיקות הדף היומי' ואשרי חילו. הלא זו עיקר עבודת מריצי התורה כמאמר חז"ל "כל מי שהוא אומר דברי תורה ברבים ואינן ערביין על שומעיהן כדבש וחלב המעורבין זה בזה, נוח לו שלא אמרן" (שה"ש רבה ד'), ומה גם בימינו שצריך ממש למסור נפש על כך. ודין רפש מדבית אבא, אביו הגדול שקיים בעצמו ובמהותו 'אנא עבדא דקודשא בריך הוא'. ויהא רצון שיזכה לשכר הצפון למצדיקי הרבים ככוכבים יזהירו.

ובאשר לשאלתכם האם מותר להתקלח ביום טוב במים שנתחממו בודד שמש (בפרט בחו"ל שיהיה 3 ימים רצופים) והאם זה נחשב כמים שנתחממו מערב יום טוב? **תשובה:** אסור. אין הבדל אם דין המים כהוחמו ביום טוב או מערב יום טוב, בכל מקרה הרחיצה בהם אסורה. וזאת משתי סיבות:

א', דוד שמש בנוי בצורה שכשמוציאים ממנו מים חמים, תיכף נכנסים מים אחרים צוננים ומתחממים ומתבשלים, הן על ידי קולטי החום והן על ידי עירובם במים החמים הנמצאים בודד ומבשלים אותם. ודין שניהם (הקולטים והמים שבדוד) כתולדות חמה שאסור מדרבנן. אף במים הנמצאים בתוך הדוד אין להקל ככלי שני משום שדינם כאמבטיה. נמצא שכשפותח את ברז המים החמים הרי הוא מבשל את המים שבאים במקומם. אף שמוותר לחמם ולבשל מים ביו"ט לצורך, אך אסור לצורך רחיצת כל גופו (מקלחת) כמבואר בשו"ע (או"ח תקי"א, ב) משום שאינה שווה לכל נפש אלא למעונגים. אמנם בזמנינו כולנו מפונקים ורוחצים בתדירות כל הגוף בחמין כל גופם, אך לא חזר הדבר להיתר לאחר שכבר נאסר.

ב', זאת ועוד, עצם רחיצת כל גופו במים חמים, אף כשאין בדבר ביטול, אסורה ביום טוב לבני אשכנז כמו בשבת כמבואר ברמ"א (שו"ע שם). ובאשר לשאלתכם, מי דוד השמש מתחממים ביום טוב עצמו, ובוודאי שדינם כחמין שהוחמו ביום טוב.

בברכת כהנים באהבה, בן ציון הכהן קוק

מאוצרות הפרשה

בפרשת השבוע נאמר אודות המצורע 'וטמא טמא יקרא', דהיינו שהוא צריך לקרוא ולהכריז בפני כל עובר ושב שהוא טמא.

ומסביר מרן הבעש"ט ז"ע הענין בזה, כי כל אדם שיש לו צרה, אם הוא מודיע צערו לרבים יבקשו עליו רחמים, ועל ידי זה יוושע מצרתו.

ובזה ביאר הבעש"ט מה שאומרים העולם שאחרי שריפה מתעשרים, וביאור הדבר הוא כי מי שנשרף ביתו והדבר מתפרסם לרבים, מבקשים עליו רחמים, וממילא הוא מתעשר.

מקולמוסם של הקוראים

לכבוד ידידי עוז מרביץ תורה לאלפים בהרצאת שיעורים נחמדים ומתוקים מדבש ונופת צופים ה"ה הגאון רבי אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

ראה ראיתי את הגליון החדש שהוצאתם לקראת שבת פרשת צו שבת הגדול, והוא ממש מעין עולם הבא! מפליא, מרתק, מיוחד, מגוון ומאלף. חן מיוחד יש לאופן צורת ההגשה לשולחן הקוראים. כה לחי.

מדי דברי עמך, אגיש לך סיפור מפליא, סיפור שאינו כל כך מפורסם, על זקנינו רבן של כל בני הגולה מרנא ורבנא בעל החתם סופר. הסיפור מובא בספר "ספרא דמלכא", וכעת לקראת חג הפסח נאה ויאה שמרביץ תורה מפורסם ידע מזה.

פעם הזדמן לשנים מחסידי הרה"ק בעל הדברי חיים מצאנו לשהות במועד חודש האביב בסמיכות העיר פרעשבורג. החליטו החסידים לעשות את חג הפסח במחיצתו של רבינו החתם סופר, ולהתרשם

נקודה למחשבה:

העבר חרפתי אשר יגורתי (תהלים קיט, טז). אומר הרבי הקדוש רבי מרדכי מנשכיז ז"ע ועכ"ל (בספר רשפי אש), שזו בושה לאדם לפחד מדבר גשמי, מי שיש לו חרדות ופחדים זה בעצם בושה וחרפה, הרי הוא עומד לפני המלך הכל יכול, והוא מפחד... ולכן מבקש דוד המלך מהקב"ה 'העבר חרפתי אשר יגורתי', תעביר ממני את הבושה הזאת לפחד מדברים גשמיים...

ובזה הוא מסביר מה שנאמר ביעקב אבינו כשעשו אחיו בא לקראתו וארבע מאות איש עמו, שכתוב שם 'ויירא ויצר לו', והכוונה היא: 'ויירא' - שפחד מעשו, ומיד 'ויצר לו' - שהיה צר לו למה הוא פחד מעשו.

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

לתרומות, להנצחות ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661